

M

Korjauksia Kirkkonummen Kauhalan kylässä olevista
Oxhagan ja Sikunsuon asuinpaikoista aikaisemmin
antamiini tietoihin.

*1 karta, 2 valokavaa (lentokuvia).
karta purettu 20/7/1995*

Oxhaga.

Teoksessani Kirkkonummen ja Espoon pitäjien kivikauden löydöistä (SMYA XXXII:1, s. 29-30) olen venäläisen topografi-kartan mukaan ilmoittanut Oxhagan notkon korkeudeksi 17 - 21 m, ja notkon itäpuolella olevien löytöpaikkojen olevan 21 - 30 m:n korkeuskäyrien välillä, osaksi ehkä 21 m:n käytän ala-puolellakin. Tämän mukaisesti olen, kun Oxhagan löydöissä on mm. joitakin esikeraamiselle ajalle ominaisia alkeellisia talt-toja ja liuskeesta tehtyjä keihäänkärkiä, katsonut näiden tyyppien käytön kestäneen lähes vasarakerveisaikaan saakka (main. teos, s. 87). Käydessäni v. 1926 yhdessä professori Sauramon kanssa Kirkkonummen Kauhalan löytöalueella, teimme kuitenkin sen havainnon, että Oxhagan notko, mistä puro vir-taa litorinarannan poikki Loojärveen, oli mainitun rannan ylä-puolella, joten se jo litorina-aikana on ollut ainakin jär-veksi kuroutuneena ja sikäläiset löytöpaikat niin korkealla, että ne geologisesti katsoen hyvin saattavat olla jo Sikunsuon löytöjen kanssa yhdenikäisiä eli aivan litorina-ajan alulta (kertomus Esihistoriallisen osaston Kirkkonummen salkussa vuodelta 1926). Keväällä 1949 yhdessä maisteri V. Luhon ja ylioppilas Eino Hukkisen kanssa paikalle tekemälläni retkei-lyllä vaakitsimme Oxhagan ja Sikunsuon välisen korkeuseron.

Tulokseksi saatiin, että Oxhagan notko on, vieläpä notkon Loojärven puoleisessa etelä- eli alapäässä, yli 4 m korkeammalla kuin Sikunsuon pinta. Pellon yläreuna, mistä asuinpaikkalöydöt enimmäkseen ovat, on yli 40 m korkealla meren pinnasta. Oxhagan löydöissä onkin ilmeisesti kaksi asutuskerrosta. Alkeelliset kirveet ja keihäänkärjet kuuluvat pyyntikulttuurin asteiseen esikeraamiseen asutuskauten ja lienevät niiltä ajoilta, jolloin Oxhagan notko oli litorinameren tai Ancyclusjärven lahdena; ijältään ne voivat olla korkeusmitoista päättäen, hieman Sikunsuon löytöjä vanhempiakin. Notkosta Loojärven laaksoon johtava uoma on siksi leveä ja avoin, että paikalla ollut lahti maankohoamisen johdosta on ehkä tyhjentynyt. Lähes kuiville litorina-ajan alkaessa. Myöhemmin on paikalla ollut nuorakeraamisista löydöistä päättäen vasarakerveskulttuurin asutusta, joka ei ollut riippuvaista rannan läheisyydestä.

Sikun suo.

Sikun suo sensijaan on umpiallas, jota ympäröivät koillisessa, pohjoisessa ja lännessä suon rinnepellot, etelässä ja kaakossa taas Lönnbergin pelto, Koivistonpelto ja Koivisto-sveden. Suon koilliseenpäin Loojärveen johtava laskuoja katkaisee vain kapeana notkona moreeniselänteen, joka erottaa suonnotkon Loojärven laaksosta. Laskuoja on selvästi suonkuivausta varten kaivettu, vaikka paikalla todennäköisesti on ollut aikaisemminkin vähäisempi, kosteina vuodenaikoina kaivautunut ja toimiva puro. Loojärven puolella oleva Sikunsuon kynnyks on Leo Aarion mukaan (Die postglazialen Niveauverschiebungen im mittleren Uusimaa, Annales Academiae Scientiarum Fennicae A, XLIV:1, 1935, s. 64) 34 m:n korkeudella. Sikunsuon lounaisnurkassa on ~~suon~~ suon lounaispuolista, Lappbölen järven rannasta tu-

levaa notkoa vastassa oleva kynnyks vain 1,5 - 2,5 m korkeam-
 malla. Ancylos- ja Litorina-aikojen vaihdeaikana Sikunsuon pai-
 kalla on ollut siis kapea salmi, jossa Sikun suo on ollut
 leveähkönä syvänteenä. Tämä salmi, jonka kapeahkoissa ja ma-
 talissa "kynnykskohdissa" on voitu menestyksellä harjoittaa al-
 keellista sulkkukalastusta, lienee juuri alkuaan houkutelletut
 asutuksen paikalle. Kuten jo edellä viitatussa v:n 1926
 kertomuksessani olen maininnut, on Lappbölen järvestä luotees-
 ta päin Sikunsuon kohdalla maantielle saakka tuleva syvän-
 puoleinen notko merkitty venäläiselle topografikartalle useita
 metrejä liian korkeaksi. Se on jokatapauksessa viimeksimainit-
 tua kynnyksistä huomattavasti alempana. Maantienvalli on nyky-
 ään kohottanut tässä kynnyksistä n. metrillä.

Korkeusmittausten tulokset ovat seuraavat:

Pellon yläreuna Oxhagan notkon itäpuolella	40,53 m
Oxhagan notkon pohja ojan reunalla notkon etelä- eli alapäässä	35,95 "
Sikunsuon Loojärven puoleinen kynnyks lasku- ojan pohjoispuolella	34,00 "
Sikunsuon pohja suon kaakkoisosassa	31,36 "
Sikunsuon Lappbölenjärven laakson puoleinen kynnyks	35,53 "
Sama, maantien vallin juurelta mitattuna (voi jolla keinotekoisesti korotettua maata)	36,32 "

Vaakituksessa verrattiin vain Oxhagan ja Sikunsuon
 välinen korkeus. Kiinteäksi luvuksi olen ottanut edellämäini-

tun. Aarion Sikunsuon Loojärven puoleisen kynnyksmitan.
Aarion mukaan (main. teos, liite I) on Sikunsuon ^(pellon alin kohta) pohja
31,8 m korkealla. Minun v. 1917 elokuussa ottamieni mittojen
mukaan on Sikunsuon rikkain löytöalue suon koillispuolella
22,5 - 25 m ja suon pohja sen kohdalla 18 m Loojärven pin-
taa ylempänä; laskien Loojärven pinnan 15 m:ksi (taloudellisel-
la kartalla olevan mitan mukaan) saadaan vastaaviksi korkeus-
luvuiksi yli meren pinnan 37,5 - 40 m ja 33 m. (SMYA XXXII;
1, s. 26). Loojärven mainittu korkeusmitta on ilmeisesti otet-
tu venäl. topografikartasta v:ltä 1871 (7 sasen^via eli 14,91 m).
Kun Loojärven laskujokea on senjälkeen viljelystöiden vuoksi
perattu ja mittani sitäpaitsi ovat otetut vuoden kuivimpana
aikana, jolloin järven vedenpinta oli alimmillaan, lienee läh-
tömittaa alennettava lähes metrillä l. 14 m:ksi. Sitäpaitsi
on viljelykseen otetun Sikunsuon pinta laskuojan puhkaisun
jälkeen varmastikin jatkuvasti hieman alentunut.

Tutkimus suoritettu 18. V. 1949.

Aarne Äyräpää
Aarne Äyräpää

V/607/II/36 KIRKKONUMMI, ISOJÄRVEN LUOT. POHJUKKA 60°14' - 0°28' 3.6.37/11.30 25/400 SIPILÄ.

Loopjärvi

↑ — Ouhaga — ↑

A. Hysjärvi 1949

V/1162/III/36 KIRKKONUMMI, KAUHALA, SIKUISUO 3.8.38/10.00 25/400 KALLIO

Loopjärvi

↑ — SIKUISUO — ↑

A. Hysjärvi - 49

Ilmavoimien ilmavalokuva Neg. N^o V/607/II
 (Julkaistaessa mainittava)

Nedon aineaker
Luovutettu 5. 2 1938
 (Pvm.)

Muinaistieteellinen Toimikunta Esikust. os.
 (Kenelle)
 tieteellinen

(Sallittu tarkoitus)
 Toisalle luovuttaminen, muu julkaiseminen ja jäljentäminen kielletty.
 Copyright Ilmavoimat

Vaivasalo

Oitt. Kvarnaker

Storbarna

Ilmavoimien ^{onninaku} ilmavalokuva Neg. N^o
 (Julkaistaessa mainittava)

Luovutettu 19
 (Pvm.)

(Kenelle) *Koivisto-aker*

(Sallittu tarkoitus)
 Toisalle luovuttaminen, muu julkaiseminen ja jäljentäminen kielletty.
 Copyright Ilmavoimat

Sikunsa

Koivisto-aker

Kanlon A. Ayräpää kertomukseen v. lta 1949

Kirkkonummi, Sikunsa, Koivisto-aker, Lojaini et.